

מה קרה ליהודים

זעזועים — תוך

דור אחד?

יתכן שהיתה זאת מלאכת-מחשבת של בימוי טלוויזיוני. יתכן גם שהיה זה פרי המקרה בלבד.

במה אחר זה הופיעו על המירקע, במה דורת-החדשות חטט, שר-האנגריה של סעודיה ושר-האנגריה של ישראל.

הם הוכיחו מה קרה ליהודים ולערבים, תוך דור אחד.

חיוך בעיניים. הערבי, השייח זקי אל-ימאני, רואיין עליידי השרדנית הבלונדית ברברה וולטרס.

לעומתו נראתה גם האמריקאית המשופת, בעלת-משכורת-מיליון-הדולרים, כי אשה פרימיטיבית. שר-הנפט בעל הזקן קו ישב בנווה, כשחיוך ערמומי משחק בפניו פני, וברק פיקחות נוצץ בעיניו. האם מפעילה סעודיה סחנות כלפי ארצות-הברית? האם היא מאיימת עליה בצימצום אספקת הנזול החיוני, אם לא תפתור ארצות-הברית את הבעייה הפלסטינית?

חס וחלילה, אמר השר, כשעיניו אומרו: בוודאי, אלא מה? אנחנו ידידים של ארצות-הברית, אמר.

ידידים צריכים לעזור זה לזה. לכן אנחנו עוזרים לאמריקאים, העלינו את כמויות הנפט שאנחנו מספקים לעולם המערבי.

אבל יש לנו גם בעיות משלנו. למשל, הבעייה הפלסטינית. אנחנו מצפים שהידידים האמריקאים יעזרו לנו בבעייה זו.

וכן, באדיבות עליאית, תוך שפע של רצון טוב וידידות, בלי שמץ של פרובורקציה, אמר אל-ימאני את אשר ביקש לקיים: נפט מותרת מדינה פלסטינית.

עניינים ברהות. מייד לאחר מכן הוריע פיע על המירקע עמיתו הישראלי של אל-ימאני, יצחק מודעי. בעיניו לא היה חיוך או ברק. הן נפתו לא כבהות.

שפתו היתה גפר הפרובוקציה הגסה. בלי כחל ושרק, ב"דוגריות" צברית מחוספסת, ולי הקוסמטיקה אוחה מכו פגע מכנ"ל חברת רבלו, הודיע מודעי: אסור למלא את ההסכם ולהחזיר למצב רעים את שדות-עלמה, אם לא תספק לנו מצריים שני מיליון חביות נפט לשנה, במר חיר שנקבע. אין לקבל את ההצעה המצריה, המדברת על מיליון וחצי חביות.

הדברים נאמרו בצורה אולטימטיבית, מעליבה ופוגעת. ימים מעטים לפני ש' הנשיא אנוור אל-סאדאת היה אמור לבקר בחיפה (ראה מיסגורח). קשה היה להעלות על הדעת סיגנון פרימיטיבי יותר, "צריכים לקצץ לן את הלשון!" אמר איש צמרת בירושלים, שיש לו נגיעה ליחסי ישראל-מצריים.

השייח אל-ימאני היה, בוודאי, מנסח את הדברים קצת אחרת, אבל אין הוא תוצר של מערכת-החינוך הישראלית.

הממשלה

תפוס את המרלין!

חקק ניכר מעיסוקי הממשלה

סובב סביב ההדלפות

והדלפות-הנגר

מוכרזת-הממשלה, אריה נאור, פרץ לשיבת-הממשלה נרעש ונסער, מבטי כל השרים והפנו אליו.

נאור החזיק בידיו גיליון-נייר, וקרא מה, וברדיו כבר מודיעים מה הולך כאן...

השרים נדהמו. היתה זו הישיבה ש' נערכה לפני כחודש, שבה דנו בענייני הפרות הסכמ-השלום מצד המצריים. מנחם בגין היה עדיין חולה, וייגאל ידון ניהל את הישיבה.

מתוך הגיליון שבידו קרא נאור את תוכן הדברים שנאמרו, לטענתו, ברדיו, בעוד הישיבה בעיצומה. היו אלה הדברים ש' שנשא שר-ההקלאות אריאל שרון, השרים היפנו מבטים מאשימים לעבר שרון, שלא ידע כיצד להגיב. היה ברור (המשך בעמוד 36)

דיוגנס, החכם היווני הקדמון, סבב בעולם עם פנס בידו כדי לחפש את הצדק.

עד שהגיע לרומניה.

מאז, מספרים, הוא מחפש את הפנס.

בדיחה מעין זו, אחת מרבות, משקפת את הנטייה ליחס לרומנים, על דרך ההשמצה, תכונת-אופי שלילית בתחום המוסר החברתי. הדבקים בדיעה קדומה וחסרת יסוד זו, יכלו השבוע למצוא חיוך לאמונתם בהופעתה המהודשת של רומניה בירת הסיכסוך המזרח-תיכוני.

מאחרי הופעה זו, שהתבטאה בפירסום רעשני סביב שליחותו של שליח רומני, השאי כביכול, להסתתר, לדעת פרשנים, ניסיון לגנוב את ההצגה ולהציג את רומניה כמי שממלאת כיום, שוב, תפקיד מרכזי בהשכנת שלום בין ישראל לבין שכנותיה.

היה זה ביקורו של ואסילי פוגנאן, לשעבר שגריר רומניה בלונדון ובשנים האחרונות יועצו של הנשיא ניקולאי צ'אוש'סקו, שעורר את המהומה. פוגנאן ביקר בעבר בישראל פעמים רבות, תמיד בשליחויות השאיות ומיוחדות מטעם נשיא רומניה לראשי הממשלה בישראל, מעולם לא ניתן פירסום לביקוריו, לא בארץ ולא בחו"ל. הפעם, בדרך פלא, גילו כל אמצעי התקשורת את דבר שליחותו, עוד לפני שנפגש עם ראש-הממשלה, מנחם בגין.

צוותות הטלוויזיה ארבו לו בפתח משרד ראש-הממשלה כשעמד להגיע לשם. מישחק החתול והעכבר שערך מלוויו כדי להעלימו מעיני העיתונאים, נועד ליצור מיסתרין ומתח סביב מיפגש שלא היה יותר מאשר דיווח דיפלומטי שיגרתני.

למרות שההדלפות והעדר-היכולת לשמור סוד הם סימני הויהוי המובהקים של ממשלת-הליכוד, הרי שהפעם נראה כי האחראים למהומה שנוצרה סביב ביקור השליח החשאי הם הרומנים עצמם. הם היו המעוניינים העיקריים בדרמטיזציה של הביקור, כי מה שסיפר פוגנאן למנחם בגין, יכול היה לספר לו, באותה מידה של אמינות, גם שגריר רומניה בישראל.

ההערכה בירושלים בתום ביקורו של השליח הרומני היתה כי רומניה מבקשת ליצור את הרושם שיש לה חלק מרכזי במה שמתרחש בחודשים האחרונים מאחרי הקלעים של המשבר המזרח-תיכוני.

אוטונומיה

ותיאטרון-בובות

אין אדם רציני בעולם, או בישראל, המצפה שפריצת הדרך להמשך ההסדרה-מדינית בין ישראל ושכנותיה תיעשה בוועדת האוטונומיה המשותפת לישראל ומצריים, כולם, מלבד, אולי, ראש-הממשלה, מנחם בגין, השלימו עם כך שלא ניתן למצוא אפילו פלסטיני אחד שיסכים לדון עם ישראל על הצעת האוטונומיה של בגין, מצד שני ברור לכל שלא ניתן להמשיך לאורך ימים בהצגת תיאטרון-בובות זו. הסיבה היחידה שהמצרים ממשי-

הרומנים גונבים את ההצגה

כים ליטול בה חלק היא, שכל משבר שיווצר בדיוני הוועדה עלול להיראות ככישלון הסכם השלום הישראלי-מצרי, ומכאן, כישלון יוזמת-השלום של סאדאת. מצריים תעשה הכל כדי לא להגיע למצב מעין זה.

אבל גם המצרים וגם האמריקאים אינם יכולים להשלים עם קיפאון, מכיוון שברור להם כי ישראל לא תסכים לשיתוף אנשי אש"ף בשירות האוטונומיה, מפני שהמאמצים, מה כמה חודשים, לנסות ולהשפיע, הן על ירדן והן על סוריה, להצטרף לשירות.

לטענת המומחים המצריים זוהי רק שאלה של זמן עד שהירדנים והסורים יכירו בצידוק דרכם שלהם. על פי ראייתם, הולכת חזית-הסירוב ומתמוטטת, המשרב עם עיראק וההתערבות מישרו מבפנים, מאליצים את נשיא סוריה, תאפו אל אסאד, לחפש דרכים חדשות כדי לחזק את יוקרתו ולבסס את שילטונו.

הוא יכול לעשות זאת בדרך שבה הלכה המצריים, שוענים המצרים הרואים גם סימנים לכך שאסאד נוטה לעשות זאת.

על-פי ההערכה המצרית, אילו היתה ישראל מציעה כיום לסוריה להתזיר לשליטתה את רמת-הגולן ולמצוא נוסחה בלתי-מייבשת שתיכיר בזכות ההגדרה של הפלסטינים אך לא תתפרש בהכרח כהכרה בזכותם למדינה עצמאית, היה נשיא סוריה הולך היום להסדר-מדיני עם ישראל, אולי לא באופן ישיר, ייתכן כי בשלב ראשון הוא היה מסיר את לחצו מירדן ומאפשר לחוסין להידיבר עם ישראל תחילה. כעבור פרק-זמן קצר היתה סוריה מצטרפת אל ירדן בשיתוף עם ישראל ומצריים.

נראה כי גישה זו, הרואה את נקודת המפתח למציאת הסדר-כולל במזרח-התיכון כסוריה, ולא באש"ף, היא הפלסטינים. מקובלת כיום הן על מצריים, הן על ארצות-הברית והן על כמה שרים בממשלת ישראל. ההנחה המקובלת בקרב בעלי גישה זו היא שאם תסופקנה כמה תביעות בסיסיות של סוריה והיא תזכה גם לטיעו אמריקאי מאסיבי, בדומה למצריים, היא תפקיר את הפלסטינים ותסתפק בנוסחות שהן מס'שפתיים בלבד לגביהם.

הסדר עם הסורים עשוי גם לפתור את בעיית לבנון, לחסל את החזית בדרום-לבנון ולהרחיק את הכוחות הפלסטינים המזוינים מגבולות ישראל.

עד כה אין סימנים מובהקים לכך שסוריה עצמה נוטה לקבל גישה מעין זו. אולם הגישה שיש להסכים כל הזמן במישורים שונים ובמפתחים חשאיים וישירים ובאמצעות מתווכים, ההנחה המקובלת היא שכלל שייגדלו מצוקות המישטר בסוריה כן תגדל נכונותה להסדר.

אוזניים לו

ולא ישמע

ראה כי במגעיו בחודשים האחרונים, הן עם נשיא סוריה והן עם מנהיג אש"ף, למד נשיא רומניה, ניקולאי צ'אוש'סקו, על הגישה והמגעים מאחרי-הקלעים, שטרם התגבשו למשהו מעשי. לא מן הנמנע גם שבפגישתו עם עראפת, העמידו זה על זה חששות אנשי אש"ף מפני מהלך סורי שיפקיר אותם וישאיר את הבעייה הפלסטינית ללא פתרון.



בגין וצ'אוש'סקו שליחות או פארסה?

על כל פנים, צ'אוש'סקו נקט במהלך שיעמיד אותו לאור הזרקורים ושעשוי לחזק את תדמיתה של רומניה כמעצמה בעלת מדיניות עצמאית, שיש בכוחה לתווך בין אויביים.

שליחו של צ'אוש'סקו אל בגין לא הביא כל הצעה ממשית לישראל. הוא ביקש רק לדווח לראש-ממשלת ישראל על התרש-מיותיו של נשיא רומניה מפגישותיו עם אל-אסאד ועראפת.

אולי גם מתוך רצון לרכך את התגובה הישראלית הנזעמת על הצהרותיו המשותפות עם.

ההתרשמות, מהמעט שהסתנן מפגישת ארבע העיניים שבין בגין לבין ואסילי פוגנאן, היתה שבגין לא היה מוכן אפילו לשמוע פרטים על שיחותיו של צ'אוש'סקו עם עראפת. הוא "דחה את הדיווח על הסף" כלשונו. כיוון שחשש כי אפילו האונה לדיווח עקיף כזה יכולה להתפרש כמשאומתן עקיף עם אש"ף, לעומת זאת הסכים בגין לשמוע דיווח על שיחת צ'אוש'סקו-אל-אסאד. ההערכה הרומנית לא היתה שונה מההע-רכות האחרות. שהגיע לישראל באחרונה בצינורות שונים:

סוריה תהיה מוכנה להסדר של שלום עם ישראל ומרות החזרת רמת-הגולן ותמורת הכרזה ישראלית על הכרה בזכות ההגדרה העצמית של הפלסטינים.

רעיונות מסוג זה הם בלתי מקובלים לחלוטין על בגין, מה עוד שהוא שרוי עתה באתח מתקופותיו הגרועות ביותר מבחינה פיסית ונפשית. זהו סוד ידוע לכל, שבגין שוב הפסיק

טיפטום

לא אולטימטום

עוד האמריקאים הם הפעילים העיקריים מאחרי הקלעים, במטרה לצרף מהר ככל האפשר את סוריה וירדן לשירות השלום עם ישראל, לא נראו המצרים מודאגים במיוחד מהקיפאון בשירות האוטונומיה, או מהבעיות שהתעוררו בדרך למימוש של חוזה-השלום עם ישראל.

המצרים מעוניינים להציג בפני העולם הערבי הישגים רבים יותר ככל האפשר, לשם כך הם מעוניינים לקצר את לוח הזמנים של שלבי הסכמ-השלום. הם יהיו מוכנים לויתורים, הן בנושא אספקת הדלק לישראל והן בהקדמת הגורמליזציה, המורת נסיגה ישראלית מהירה יותר משטחים בסני, כפי שנקבע בלוח הזמנים של הסכמ-השלום.

גם בשאלת כוח החירום של האו"ם בסני, אין המצרים קיצוניים כמו ישראל. כבר עתה משתבר שפיקוח ישראל-מצרי משותף על קיום הסכמ-השלום בסחה, עשוי להיות תחליף טוב יותר לכל פיקוח של אנשי האו"ם. לא מן הנמנע כי הסכם על פיקוח משותף מעין זה — עד שארצות-הברית תצליח להרכיב את הכוח הבינלאומי שהתחייבה להרכיבו — יושג כבר בפגישת הפיסגה בחיפה.

דבר אחד אין המצרים מוכנים לסלוח בשלב זה: עלבונות. ובתחום זה מספקים להם כמה משרי ממשלת ישראל סיבות רבות להתרגו. הצהרתו האחרונה של שר-האנגריה, יצחק מודעי, בדבר הצורך לעכב את הנסיגה משדות הנפט במפרץ סואץ עד שמצריים תסכים לספק לישראל שני מיליון חביות נפט בשנה, התפרשה במצרים כאולטימטום. הניסיונות הנעשים להסביר, על מודבר בסתם טימטום ולא באולטימטום, אינם משככים את זעמם של המצרים, שכמו וראל רבים עומדים לייחס למילים ערך לא פחות מאשר למעשים.